HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וליף [1]ימים ימים מבתי ערי חומה מה התם י"ב חדש [א]אף כאן י"ב חדש ר' נהוראי אומר מגלח אחת לל' יום רבי יוסי אומר מגלח מערב שבת לערב שבת שכן מצינו בבני מלכים שמגלחים מע"ש לע"ש מאי טעמא דרבי יליף מבתי ערי חומה והא רבי הוא דאמר [א]אין ימים פחותין משנים האי גזירה שוה משום כובד גמיר ובשני ימים ליכא כובד ואימא ב' שנים דכתיב [2]ויהי מקץ שנתים ימים דנין ימים שאין עמהן שנים מימים שאין עמהן שנים ואל יוכיח זה שיש עמו שנים ואימא ל' יום דכתיב [3]עד חדש ימים דנין ימים שאין עמהם חדשים מימים שאין עמהם חדשים ואל יוכיח זה שיש עמו חדשים ואימא מהכא [4]מימים ימימה וגו' דנין ימים מימים ואין דנין ימים מימימה ומאי נפקא מינה והא [ב]תנא דבי ר' ישמעאל [5]ושב הכהן ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליכא דדמי ליה אבל היכא דאיכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן [ג]איכא דאמרי מנא ידעינן דכל תלתא ירחין חד זימנא דילמא ארבעה זימני בשתא [ד](א"נ) ארבעה ירחין חד זימנא תרין ירחין בחד זימנא רבי נהוראי אומר מגלח אחת לשלשים יום מאי טעמא גבי כהנים משום דאיכא כובד ה"נ איכא כובד ר' יוסי אומר מגלח מערב שבת לערב שבת מאי איכא ביניה לשאר אחוהי יום טוב שחל להיות באמצע שבת דאחוהי מגלחין הוא לא מגלח אי נמי לגלוחי מן צפרא דמעלי שבתא אחוהי מגלחין איהו לא מגלח עד פניא [ה]הני ארבעים שנה מאי עבידתייהו ר' נהוראי אומר משום רבי יהושע לקץ מ' שנה ששאלו להן מלך [ו]תנא אותה שנה ששאלו להן מלך היא שנת עשר לשמואל הרמתי: **מתני'** [ז][ב]סתם נזירות ל' יום: **גמ'** מנהני מילי אמר רב מתנא אמר קרא [6]קדוש יהיה יהיה בגמטריא תלתין הוו [ח]בר פדא אמר כנגד נזיר נזרו האמורים בתורה ל' חסר אחת ורב מתנא נמי נילף מנזיר נזרו אמר לך ההוא לדרשה [7]מיין ושכר יזיר [ט]לאסור יין מצוה כיין רשות [8]כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר מלמד [ג]שהנזירות חלה על נזירות

ובר

וליף מבתי ערי חומה. דכתיב בהו ימים תהיה גאולתו מה להלן י"ב חדש כדמפרש ביה קרא[י] ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה: **רבי נהוראי אומר.** אבשלום היה מגלח אחת לל' יום: **שכן מצינו בבני מלכים.** [א]שכן נוהגים: **והא רבי הוא דאמר.** במס' ערכין (דף לא.) ימים תהיה גאולתו אין ימים פחותים משנים שאם בא לגאלה באותו יום [ב]שמשכנה לו אינו יכול לגאלה עד שיעברו עליו ב' ימים לפי שאין מקרא יוצא מידי פשוטו והכא נמי מאי חזא רבי (א) מההוא ג"ש מה להלן י"ב חדש כו' נגמר מהאי טעמא ונימא נמי דאבשלום מגלח היה לשני ימים: **האי ג"ש.** דגמיר מבתי ערי חומה: **משום כובד הוא דקא גמיר** [ג]. דכתיב ביה באבשלום [ש"ב יד] כי כבד עליו וגילחו: **ובשני ימים ליכא כובד.** ומשום הכי לא גמיר מיניה: **ולימא דשתי שנים.** משמע האי מקץ ימים לימים אשר יגלח דשתי שנים נמי איקרו ימים כדכתיב ויהי מקץ שנתים ימים: **ואימא שלשים יום.** דשלשים[ד] איקרו ימים כדכתיב עד חדש ימים: **ואימא מהכא מימים ימימה.** תלכנה בנות ישראל לתנות לבת יפתח ד' ימים בשנה דהיינו יום א' לשלשה חדשים הכא נמי נימא דמגלח היה אבשלום לג' חדשים. לתנות לשון תאניה ואניה (איכה ב): **ושב הכהן ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה.** מה ביאה מביתו של כהן לבית המנוגע חולץ וקוצה וטח ונותן שבוע להסגירו אף כאן בשיבה אף הכא נמי כיון דכתיב מימים ימימה ליהוי נמי כמאן דאמר ימים: **א"ד.** [ה]לא ילפינן מההוא קרא דכתיב בבת יפתח דמנא ידעינן דמתלתא ירחין לתלתא ירחין הוי חד זימנא: **דילמא.** האי דקאמר ד' ימים בשנה הכי הוי לסוף ד' ירחין חד זימנא ולתרין [ירחין] חד זימנא ולארבע ירחין חד זימנא ולתרין ירחין חד זימנא דהיינו נמי ארבע זימנין והילכך הואיל ואיכא למימר הכי [ו]ואיכא למימר הכי שבקינן ההוא קרא דלא מפרש וגמרינן מקרא דמפרש דהיינו מבתי ערי חומה: **גבי כהנים.** הדיוטים: **מידי הוא טעמא.** דאמרינן דמגלחין בשלשים יום אלא משום דאיכא כובד שיער והוה ליה ניוול הכא נמי איכא כובד ומשום הכי היה אומר רבי נהוראי דאבשלום היה מגלח לאחר שלשים יום: **לדברי רבי יוסי דאמר** שמגלח מערב שבת לערב שבת מאי היכרא איכא בין דידיה דהוי נזיר לשאר אחין הא אינהו נמי נוהגין להסתפר בכך: **איכא בינייהו.** בזמן שחל יו"ט להיות באמצע שבת דאחין מגלחין בערב יום טוב והוא אינו מגלח עד ערב שבת. ואי קשיא לך ולרבי [ז] מאי שנא אבשלום משאר נזירי עולם דמסתפרים אחת לל' יום משום דלגבי דידהו הוי כובד ורבי מתרץ לטעמיה דאבשלום הואיל ובעל כח הוה לא הוה כובד לדידיה עד שנים עשר חדש כי כאיש גבורתו [שופטים ח] ולרבי יוסי הואיל [ח]דאורחייהו דבני מלכים להסתפר מערב שבת לערב שבת הוה ליה כובד כשאר [ט]אחין אבל לשאר אינשי ליכא כובד עד ל' [י]: **הני מ' שנה.** דכתיב [ש"ב טו] ויהי מקץ מ' שנה: **מאי עבידתייהו.** והלא לא היו למלכות [כ]בית דוד אלא ל"ז: **לקץ מ' שנה ששאלו להם מלך.** [ל]היא שנת עשר לשמואל הרמתי. שאבשלום היה יודע שעתיד דוד [מ]למלאות מ' שנה וכשנתמלאו מ' שנה ששאלו ישראל מלך מיום ליום אחר שמלכו שמואל ושאול דהיינו בתחילת המלכות ועלתה לשניהן לפי שעדיין לא יצא טיבעו של שאול בעולם ואף טיבעו של שמואל בעולם שהיה נקרא מלך לא פסק ושתים שמלך שאול בעצמו בחיי שמואל כמו שלמדנו [בסדר עולם] שלא מת שמואל לפני [נ] שאול אלא ד' חדשים ול"ז שמלך דוד וטעה אבשלום ואמר עכשיו הגיע הקץ של אבא ואלכה לחברון להסב לי את המלוכה. ואם נפשך אדם לומר מנין אתה אומר שאותה שנה שמלכו שמואל ושאול שהיתה בתחילת מלכות של שאול ושמואל לא מת לפני שאול אלא ד' חדשים מכאן אתה למד שבאותו יום שעלתה חנה לשילה [ס] דכתיב ועלי הכהן יושב על הכסא (שמואל א א) [ע]באותו יום נתמנה לשופט והיינו דכתיב [פ]ישב על הכסא ולמדנו שבאותה שנה נתעברה חנה וילדה שמואל ונאמר בו בשמואל (שם) וישב שם עד עולם עד עולמו של יובל נ' שנים ושתי שנים שגמלתו אמו הרי לך שנים של שמואל נ"ב שנים ועלי כמה שנים נתמנה על ישראל מ' שנה וכשהיה לו לעלי ארבעים שנה בן כמה שנים היה שמואל הוי אומר בן ל"ט שנה שצריך אתה להוציא שנה אחת לעיבורו כמה נשתיירו לו משנותיו של שמואל י"ג לא מהן עשר שמלך שמואל אחר מיתתו של עלי ונשתיירו [צ]להן ג' שנים זו היא [ק]שאמרו אחת שמלך שאול ושמואל ושתים שמלך שאול בעצמו: **בר פדא אמר כנגד נזיר נזרו ונדר [ר]נדרו האמור בפ' נזיר שהן ל' חסר אחת.** לנדור נדר נזיר להזיר יזיר נזרו נדר נזרו יזיר הזירו נזרו נזרו והזיר נזרו נזרו הנזיר נזרו נזרו הנזיר הנזיר ידור נזרו נדרו ידור נזרו הרי ל' חסר אחת. נזר אלהיו לא קחשיב לפי שאינו לשון נזירות אלא לשון עטרה כמו התרגום: **נזיר להזיר מלמד שהנזירות חלה על נזירות.** שאם אמר הריני נזיר אם אוכל ככר זו וחזר ואמר הריני נזיר אם אוכל ככר זו ואכלה מונה שתי נזירות דאף על גב דככר אחד הוא חלה נזירות על נזירות. וכיון דהני אתו לדרשא ולא למניינא אחריני נמי לאו למניינא אתו:

אין [1]ימים פחותים משנים. דדריש מימים תהיה גאולתו שאין המוכר יכול לגאול בפחות משני ימים. (והא א"ר כו') הכי נמי דבכל [2] ב' ימים יקל שערו ומשני דבב' ימים ליכא כובד ומסתמא לא נתקבל ג"ש [3]אהני אלא ממשמעות דימים דהיינו שנה תהיה גאולתו שגואל אחרי ב' ימים כל השנה כדכתיב בתריה ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה אלמא דכל השנה גואל: **תלכנה** בנות ישראל לתנות לבת יפתח ד' ימים בשנה. ומשמע בסוף כל ג' חדשים הלכו לראות ומשני מנא ידעי' דמחלקין השנה בשוה דילמא תרין ירחין בחד זמנא וד' ירחין בחד זמנא וב' ירחין בחד זמנא [וכו'] וכיון דהכי הוא לא ידעינן מהיכא נילף דלית לן למילף ממקום שיכול להיות שאין הדבר [י](עוד) להכי ילפינן מבתי ערי חומה: **מ"ט** גבי כהנים [דאיכא] כובד. וא"ת והא כהני' עצמם ילפי' (תענית יז.) מסתם נזי' פרע פרע דמקילין אחת לשלשים יום [א] וא"כ נילף נזיר עולם מסתם נזיר דהוי שלשים יום וי"ל דלא מיסתבר ליה ללמוד קדושת עולם מקדושת שעה ולהכי יליף מכהנים אע"ג דלמד מן הלמד משום דכהנים נמי קדושת עולם הוו: **מאי איכא** ביניה לשאר אחוהי. וא"ת ונימא דאיכא בינייהו קרבנות דהוא מביא ולא הן וי"ל דה"ק מאי איכא ביניה בתגלחת דקאמר קרא ויהי מקץ ימים אשר יגלח [ל] משום דבתגלחת היה מאחר: **הני** (מקץ) מ' שנה למאי. פי' דליכא למימר למ' [4] שנה (למאי) למלכות בית דוד דלאו מרד אבשלום דהא משמע קראי דהיה מלך ה' שנים אחר מעשה זה ג' של רעב ואחד שמנה ישראל ואחד שהעמיד משמרות ומשני מקץ מ' שנה ששאלו להם מלך (אלו) שמרדו[5] במלכו של עולם תלה מרידת [אבשלום בשאלתם להם מלך [6] [א] שהיה שנת עשר] לשמואל ובחצי י"א העמיד מלך ומלך חצי י"א וב' שנים הרי ד' שנים לשאלה ובתחלת ל"ו למלכות בית דוד היא שנת מ' לשאלה ואח"כ מרד אבשלום והשנה ההיא היה שנת רעב וגם אותה[7] שנת מ' לשאלה ואפי'[8] מרד בתחלת שנת מ' לשאלה ולאו דוקא מקץ מ' שנה: **סתם** נזירות שלשים יום. ובגמרא מפרש טעמא: **בר** פדא אמר כנגד נזירות האמורין בתורה שהן ל' חסר אחת. פירוש כתובים[9] בפרשת נזיר וכנגדן מוסף

סתם

מסורת הש"ס

א) [ערכין לא.], ב) עירובין נא. מכות יג: חולין פה. יבמות יז: נדה כב: יומא ב: הוריות ח: מנחות ד. מה. בכורות לב., ג) ס"א אב"א, ד) ל"ג, ה) תמורה יד:, ו) שם וסדר עולם פי"ד, ז) לקמן לט. נדרים ד: תענית יז. סנהדרין כב: מ"ק יט:, ח) [עי' תוספות תמורה י. ד"ה איתמר], ט) לעיל ג: וש"נ, י) [ויקרא כה], כ) צ"ל שוה, ל) צ"ל משמע,

נוסחת הריב"ן

א] כלומר שכן: ב] יום עצמו: ג] גמיר לה כדכתיב: ד] דשלשים יום: ה] להכי לא: ו] (ואיכא למימר הכי) ליתא בכ"י: ז] ולר' יוסי: ח] ואורחייהו: ט] אחיו: י] ל' יום: כ] (בית) ליתא בכ"י: ל] שהיא: מ] למלוך: נ] לפני מות שאול: ס] לשילי' ועלי יושב על כס"ל: ע] שבאותו: פ] יושב: צ] (להן) ליתא בכ"י: ק] שאמרנו: ר] נזרו:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והא ר' הוא וכו' דההוא ג"ש:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מ"ט גבי כהנים. וא"כ נילף וכו'. ק"ל הא פשיטא דאין ללמוד נ"ע מנזיר סתם דסתם פסק נזירתו ונ"ע עדיין נזירתו עולם אלא דילפינן תחלה כהן מנזיר פרע פרע דגבי כהן שיעור ל' יום ואמרי' הטעם גבי כהן משום כובדו וידעי' דשיעור כובד ל' יום וזהו העיקר מה דרצינו למילף שיעורא דכובד כמה הוי ומה שייכות למילף ענין זה מנזיר סתם:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה הני (מקץ) ארבעים שנה למאי וכו' תלה מרידת [אבשלום בשאלת להם מלך]. נ"ב כאן הס"ד ואח"כ מה"ד שהיא [שנת יוד] א"מ:

הגהות התוספות

1. נ"ל והא רבי הוא דאמר אין ימים כו'. 2. נ"ל בכל. 3. נ"ל אהכי. 4. נ"ל מ' ואות למ"ד נמחק. 5. נ"ל ולפי שמרדו. 6. כאן סה"ד ומה"ד היא שנת עשר כו' ותיבת שהיה נמחק. 7. תיבת אותה נמחק. 8. נ"ל ולפי"ז ותיבת ואפי' נמחק. 9. נ"ל הכתובים.

מוסף רש"י

ואין ימים פחותים משנים. דלא תשהא ביד לוקח פחות משני ימים (ערכין לא.). **זו היא שיבה זו היא ביאה.** לדון גזירה שוה זה מזה (יומא ב: מכות יג:) כלומר ילפינן גזירה שוה משיבה לביאה כמו דהוו תרוייהו שיבה או תרוייהו ביאה (נדה כב:) דאע"ג דלא דמו קראי להדדי, כיון דתרוייהו בביאת כהן משתעי דיינין בהו גזירה שוה (יבמות יז: וראה רש"י ערובין יא. בארוכה).

פי' הרא"ש

מה להלן י"ב חדש דכתיב עד מלאת לו שנה תמימה. והא [רבי הוא] דאמר התם בערכין אין ימים פחותים משנים שאין המוכר יכול לגאול תוך ב' ימים. ודריש ימים כפשטיה לתחלת גאולה. ודריש ל' שנה לסוף גאולה משום דכתיב עד מלאת לו שנה תמימה גאולה. א) ד' ימים בשנה והיינו מג' חדשים לג' חדשים: זו היא שיבה זו היא ביאה. מה ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע אף שיבה חולץ וקוצה [וטח] ונותן לו שבוע אע"ג דלא דמו תיבות להדדי כיון דמשמעותן חד קא דריש ליה בג"ש: דילמא ד' ירחי חד זימנא ותרי ירחי חד זימנא. ב' ימים הראשונים היו מארבע חדשים לד' חדשים וב' האחרונים מב' חדשים לב' חדשים. הלכך

פי' הרא"ש (המשך)

שבקינן קרא דלא מפרש וילפי' מקרא דמפרש: מ"ט גבי כהנים משום דאיכא כובד וכו' וכהנים גופיי' ילפי' פרע [פרע] מנזיר דמגלחים לל' יום בסנהדרין פ' כ"ג והא דלא יליף נזיר עולם מסתם נזיר משום דהתם דין הוא דמגלח משום דשלמו ימי נזירותו הלכך יליף מכהן דלא פסקה כהונתו ומגלח: מאי איכא בינייהו לשאר (דחוקי) [אחוהי] הוה מצ"ל דאינהו מצו לגלחו במספריים ואיהו דוקא בתער. ואיהו דוקא מיקל והם יכולים לגלח הכל. אלא בסתם גילוח שרגילין בני מלכים לגלח קא בעיא מאי בינייהו ואין דרכם לגלח הכל וגם במספריים. והא דלא קאמר שהוא מביא ג' בהמות כשהוא רוצה לגלח כדין סתם נזיר שאינו מגלח אלא בשעת הבאת קרבנותיו איכא למימ' דהיינו האי דקא' מגלח עד פניא. ולאו דוקא פניא אלא דלא מגלח עד הבאת קרבנותיו: מאי עבידתיהו מאיזה חשבון היתה המדידה: לקץ מ' ששאלו להם המלך. מרדות של אבשלום וישראל שמרדו במלכות בית דוד מנה ממרדות ישראל שמרדו במלכות של עולם ושאלו להם מלך: סתם נזירות ל' יום. אם אמר הריני נזיר בסתם ולא פי' כמה צריך לנהוג נזירות ל' יום ובגמ' מפרש מנ"ל: הריני נזיר אחת גדולה וכו'. בין שאמר הריני נזיר גדולה ובין שאמר הריני נזיר קטנה ובין שאמר הריני נזיר מכאן ועד סוף העולם נוהג נזירות ל' יום. ולא אמרי' כשאמר אחת גדולה ינהוג נזיר יותר מל' וכשאמר נזיר קטנה ינהוג פחות מל'. וכן כשאמר מכאן ועד סוף העולם [יהיה נזיר עולם]. יהיה בגימטריא תלתין הוו. יראה דגמרא גמירי לה ואסמכוה אהך גימט' דלאו מי"ג מדות היא שהתורה נדרשת בהן: כנגד נזיר נדרו נזרו יזיר וכו' ול' חסר א' הם לבד מנזר אלהיו על ראשו דלא קחשיב דלשון כתר ונזר הוא כדמתרגמינן כלילא: ורב מתנא נילף מנזיר נזרו דמסתברא טפי דכלהו איכתבי למניינא מלמדרש גי' מלה: הנהו נזיר נזרו לדרשא אתא. קצת מינייהו ודרשינן להו הלכך לאו למניינא איכתבי כולהו למניינא דהנהו לאו לדרשא מגלי על אינך דכמו דהנך למניינא אינך נמי למניינא ותרתי שמעי' מינייהו:

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"ג מהל' נזירות הלכה יב:

לב ב מיי' שם הל' א סמג לאוין רמג:

לג ג מיי' שם הלכה ו והל' י:

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ כִּי יִמְכֹּר בֵּית מוֹשַׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד תֹּם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְאֻלָּתוֹ: ויקרא כה כט
2. וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר: בראשית מא א
3. עַד חֹדֶשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר יֵצֵא מֵאַפְּכֶם וְהָיָה לָכֶם לְזָרָא יַעַן כִּי מְאַסְתֶּם אֶת יְיָ אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וַתִּבְכּוּ לְפָנָיו לֵאמֹר לָמָּה זֶּה יָצָאנוּ מִמִּצְרָיִם: במדבר יא כ
4. מִיָּמִים יָמִימָה תֵּלַכְנָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְתַנּוֹת לְבַת יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי אַרְבַּעַת יָמִים בַּשָּׁנָה: שופטים יא מ
5. וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבָּיִת: ויקרא יד לט
6. כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יַזִּיר לַייָ קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ: במדבר ו ה
7. מִיַּיִן וְשֵׁכָר יַזִּיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וַעֲנָבִים לַחִים וִיבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל: במדבר ו ג
8. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר לְהַזִּיר לַייָ: במדבר ו ב

א) נראה דל"ל ואימא מהכא מימים ימימה תלכנה בנות ישראל וגו' ארבע ימים בשנה. ב) שייך לע"ב.